

Raadsinformatiebrief

Onderwerp	:	Luchtkwaliteit	
Aanleiding	:		
Datum	:	9 oktober 2019	
Doel	:	Het informeren over de voortgang van het programma Luchtkwaliteit	
Portefeuillehouder	:	Arjan Kraijo (078) 770 6004	a.kraijo@alblasserdam.nl
Primaathouder	:	Joke van Dijk (078) 770 2961	jj.van.dijk-de.bakker@ozhz.nl

---

Inleiding

Op 18 april 2017 is het implementatieplan luchtkwaliteit, destijds als uitwerking van de Samenlevingsagenda 'Samen doen', vastgesteld door de raad. Met dit plan van aanpak wordt in samenwerking met de provincie Zuid-Holland uitvoering gegeven aan het in 2016 vastgestelde actieprogramma luchtkwaliteit 'Samen sterk voor schone lucht'. Ambitie van het programma is om in 2030 te voldoen aan de richtwaarden voor gezonde lucht (advieswaarden WHO).

De uitvoering van het programma wordt in de huidige Samenlevingsagenda voortgezet in het spoor 'Buiten Beter'. De lobby schone lucht langs de A15 heeft hierin prioriteit gekregen.

Met deze raadsinformatiebrief wordt u tussentijds geïnformeerd over de voortgang van het programma. Tevens ontvangt u hierbij de monitoringsresultaten van het luchtmeetstation aan de Dam/Ruigenhil over de afgelopen periode.

Implementatieplan

Het implementatieplan vormt het financieel uitvoeringskader voor het programma. Zowel gemeente als provincie hebben middelen en menskracht beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoering. De projectorganisatie bestaat uit een gezamenlijke, ambtelijke kerngroep die op hoofdlijnen wordt aangestuurd door de stuurgroep Luchtkwaliteit, bestaande uit diverse raadsleden en onder voorzitterschap van wethouder Kraijo.

Met hun bijdrage aan het actieprogramma in Alblasserdam geeft de provincie blijk van waardering voor de proactieve houding van Alblasserdam op het gebied van luchtkwaliteit. De provincie wil Alblasserdam als voorbeeld gebruiken voor andere (kleine) Zuid-Hollandse gemeenten bij het ontwikkelen van lokaal luchtkwaliteitsbeleid. In dit kader zal er binnenkort een inspiratieboekje door de provincie worden uitgegeven waarin de Alblasserdamse aanpak wordt gepromoot.

Voortgang programma

In het programma wordt gewerkt vanuit 3 sporen: Bewustwording, Lokale maatregelen en Lobby. Navolgend per spoor een kort verslag van ondernomen en lopende acties.

Bewustwording

Door herkenbare communicatie, voorlichting en campagnes wordt beoogd de bewustwording rondom luchtkwaliteit, en de eigen bijdrage daarin, te vergroten. In de afgelopen jaren zijn hiervoor verschillende acties ingezet:

- gemeentelijke themapagina's luchtkwaliteit (algemene voorlichting, houtstook, meten

- van luchtkwaliteit)
- themasite Luchtkwaliteit op de gemeentelijke website
- jaarlijkse houtstook- en barbecuecampagnes (in samenwerking met verschillende Drechtsteden en/of gemeenten Ridderkerk en Barendrecht)
- campagne-ondersteunende uitingen op social media en matrixbord
- komborden 'Samen sterk voor schone lucht'
- flyer 'Bewust autorijden' bij afhalen rijbewijs

Met luchtkwaliteit als thema voor het jaarlijkse scholierendebat is ingezet op het vergroten van bewustwording van en via de jeugd. Een voorstel voor het plaatsen van luchtkwaliteitsmeters in en rond de scholen bleek voor de scholen praktisch niet haalbaar. Vanuit de gedachte dat het zaadje niet vroeg genoeg kan worden geplant, blijft het betrekken van de jeugd een aandachtspunt in onze acties op het gebied van bewustwording.

Ook het project BinnensteBuitenMeten is mede bedoeld om bewustwording, en met name de invloed van het eigen handelen op de luchtkwaliteit, te bevorderen. Het project is een initiatief van de provincie Zuid-Holland om burgers in te zetten bij het meten van luchtkwaliteit en loopt sinds september 2018. Aan 100 inwoners van Alblasserdam is een uHoo-luchtkwaliteitsmeter ter beschikking gesteld waarmee zij de luchtkwaliteit in huis meten. Men krijgt inzicht in (het veranderen van) de luchtkwaliteit in huis. Bij verhoogde meetwaarden ontvangen zij tips hoe de luchtkwaliteit kan worden verbeterd door bv. ventilatie of afzuiging.

De symbolische aftrap van het project heeft eind oktober plaatsgevonden met de persoonlijke overhandiging van de eerste luchtkwaliteitsmeter aan één van de deelnemers door wethouder Kraijo en gedeputeerde Jansen. Met medewerking van studenten van het Da Vincicollege zijn vervolgens alle deelnemers thuis voorzien van een luchtmeter met daarbij een installatie- en gebruikadvies.

Door de provincie worden de meetdata van alle deelnemers verzameld en geanalyseerd om daarmee een mogelijke relatie te kunnen vaststellen tussen de kwaliteit van de binnen- en de buitenlucht. Op verschillende adressen hangt daarom ook buiten een luchtmeter. De resultaten van het onderzoek worden verwacht in het voorjaar van 2020. De meetresultaten zullen door de provincie ook worden gebruikt om meer inzicht te krijgen in de gebruikte sensortechniek. Mogelijk biedt deze een alternatief voor de reguliere en veel duurdere meettechnieken die worden toegepast door RIVM en DCMR.

Lokale maatregelen

In het spoor 'lokale maatregelen' wordt ingezet op onderzoek naar lokale maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Zo is onderzoek gedaan naar de effecten van de openstelling van de Oude Torenbrug voor vrachtverkeer. Hiermee zou het zwaarbelaste traject langs Dam/Ruigenhil kunnen worden ontzien. Uit het onderzoek is gebleken dat verdeling van het vrachtverkeer over de 2 trajecten, maar ook een verbod op vrachtverkeer via Dam/Ruigenhil, niet leidt tot merkbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit van aanwonenden. Hiervoor is de bijdrage van het lokale vrachtverkeer, in vergelijking tot de invloed die de A15 heeft op de luchtkwaliteit langs de Dam/Ruigenhil, te beperkt.

In het kader van het GWP is de raad in juli 2019 reeds geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek.

Met het organiseren van een bijeenkomst over duurzame mobiliteit is het lokale bedrijfsleven meegenomen in de vraag hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan de verschooning van de lucht. De bijeenkomst is voorbereid met adviseurs van 'Samen Bereikbaar, Duurzaam op weg', een initiatief van Drechtsteden en het regionale bedrijfsleven, en de Omgevingsdienst. Gesproken is o.a. over mogelijke samenwerking op het gebied van waterstof en over het aanbieden/uitvoeren van vervoersscans. In het najaar zal een vervolg gegeven worden aan dit overleg en mogelijke concretisering.

Een ander project binnen de categorie duurzame mobiliteit was het project Testrijders. Dit initiatief van de stichting Natuur & Milieu waarin elektrische deelauto's worden ingezet, is helaas vroegtijdig stopgezet. Het bleek niet mogelijk hiervoor de subsidieverstreking via de provincie rond te krijgen.

Het reinigen van de lucht uit de Noordtunnel is onderwerp van onderzoek naar verbetering van de luchtkwaliteit door lokale maatregelen. De fijnstofzuiger is begin dit jaar ingezet in een praktijkproef en daarvoor verplaatst naar de Ambachtse zijde van de tunnelmond onder de Noord. Metingen zijn verricht naar het rendement van de installatie bij verschillende situaties en weersomstandigheden. De proef is uitgevoerd in gezamenlijke opdracht van gemeente, provincie, Rijkswaterstaat en ING. Uit de meetresultaten blijkt dat de techniek geschikt is om de met fijnstof verontreinigde tunnellucht met aanzienlijk rendement te reinigen. Met aanvullende berekeningen naar de effecten op leefniveau in Alblisserdam wordt op dit moment de haalbaarheid van een dergelijke installatie in de Noordtunnel verder onderzocht. De resultaten hiervan worden binnenkort verwacht.

Vervolgens zal worden gekeken naar een nieuwe toepassing van de fijnstofzuiger als demonstratie- en proefmodel. Een mogelijke samenwerking met Daan Roosegaarde, ontwerper van innovatieve kunstprojecten zoals de smogtower, bleek eerder niet haalbaar.

Lobby

Luchtverontreiniging ontstaat vaak (ver) buiten de gemeente. Om tot verbetering te komen is meer samenwerking nodig met andere partijen en met regionale en maatschappelijke partners. Met de integratie en samenwerking in en met andere beleidsvelden worden krachten, doelen en middelen gebundeld.

In de afgelopen periode zijn er contacten opgebouwd met de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht, de buurgemeenten Ridderkerk en Hendrik-Ido-Ambacht, met Rijkswaterstaat en de Dienst Gezondheid & Jeugd. Dit heeft onder andere geresulteerd in de uitvoering van de bovengenoemde pilot met de fijnstofzuiger waarin we optrekken met Rijkswaterstaat, provincie en private partij ING. In maart 2019 is een werkbezoek afgelegd aan de proeflocatie waarbij bestuurders en/of ambtelijk vertegenwoordigers constructief met elkaar in gesprek gingen over de luchtkwaliteit in de regio en de gevolgen voor de gezondheid. Binnenkort zijn de resultaten van de pilot beschikbaar en willen we in breder perspectief het gesprek met buur- en regiegemeenten vervolgen. De Noordtunnel en het verkeer op de A15, maar ook de Drechtunnel, de N3 en de A16 zorgen immers voor veel overlast en gezondheidsschade in de regio, niet alleen door vieze lucht maar ook door geluidhinder. Zo vraagt ook de recent ontstane problematiek rondom de uitstoot van stikstofoxiden om maatregelen. Samenwerking hierbij is in ieders belang. De haalbaarheid en uitvoerbaarheid van maatregelen, wordt aanzienlijk vergroot wanneer dit onderdeel kan zijn van een brede aanpak, waar mogelijk voor de gehele Drechtstedenring.

Monitoring

Sinds eind 2014 wordt op het door DCMR beheerde meetstation aan de Dam/Ruigenhil de luchtkwaliteit continu gemeten. De actuele meetresultaten zijn via de website openbaar. Per kwartaal worden door DCMR de verzamelde meetresultaten gerapporteerd. Waar mogelijk worden meetresultaten of trends nader geduid.

Hieronder de gemeten jaargemiddelden sinds de start van de metingen in 2014. Het lopend jaargemiddelde betreft de periode vanaf het 3^e kwartaal 2018 t/m het 2^e kwartaal 2019. Beide rapportages zijn als bijlage bijgevoegd.

	2014	2015	2016	2017	2018	lopend gemiddelde* 2019	Europese norm	WHO advies- waarde
fijnstof (PM10)								
jaargemiddelde concentratie in ug/m3	28,7	23,0	22,0	21,7	23,7	22,5	40	20
aantal dagen daggemiddelde > 50 ug/m3	26	15	3	12	7		35	
stikstofdioxide (NO2)								
jaargemiddelde concentratie in ug/m3	37,9	34,8	34,7	33,7	30,8	30,0	40	n.v.t.

* gemiddelde over de laatste 4 kwartalen (Q3 2018 t/m Q2 2019)

In 2015 is sprake geweest van een relatief forse afname in de concentraties aan fijnstof en stikstofdioxide. Naast een landelijk dalende trend heeft de sluiting van Nedstaal een extra positieve bijdrage gehad op de luchtkwaliteit in Alblasterdam. In de jaren 2016 2017 is eveneens sprake geweest van lichte verbetering. Vanaf 2018 zien we de concentraties aan fijnstof, ook landelijk, weer wat oplopen. De aantrekkende economie, maar ook specifieke meteorologische omstandigheden worden hiervoor als mogelijke oorzaken genoemd. De DCMR signaleert hierbij dat de fijnstofconcentraties in Alblasterdam relatief hoog zijn ten opzichte van andere meetstations gelegen langs snelwegen. Anderzijds liggen voor NO₂ de concentraties in Alblasterdam meestal lager. Een duidelijke oorzaak hiervoor kan niet worden gegeven. Het doel van het programma is om stapsgewijs de luchtkwaliteit te verbeteren en om in 2030 te voldoen aan de criteria voor schone lucht volgens de Wereldgezondheidsorganisatie. De ingezette verbetering lijkt nu te stagneren. Het aanstaande Schone Lucht Akkoord tussen rijk, provincies en gemeenten zet in op verdergaande maatregelen. Onder het kopje 'Schone Lucht Akkoord' wordt hier verder op ingegaan.

Naast de kwantitatieve monitoring van de luchtkwaliteit vindt ook een kwalitatieve monitoring van het programma plaats. In de programmaperiode wordt 2 maal onderzoek gedaan naar de bewustwording rondom het thema luchtkwaliteit. In het voorjaar van 2018 is hiervoor een eerste enquête gehouden. Veel Alblasterdammers blijken zich zorgen te maken over het effect van de luchtkwaliteit op hun gezondheid. De A15 en de houtkachels worden door hen aangewezen als de grootste vervuilers. Ook vindt men dat het vooral de taak van de overheid is om te zorgen dat de luchtkwaliteit verbetert en in mindere mate dat zij hier zelf ook een bijdrage aan kunnen leveren. Ook op het gebied van bewustwording blijkt dus nog een slag te maken. In 2020 zal er opnieuw een enquête worden gehouden om te kijken in hoeverre de bewustwording is gegroeid en welke bijdrage het actieprogramma hieraan heeft gehad.

Schone Lucht Akkoord

In vervolg op het nationaal samenwerkingsprogramma lucht (NSL) wordt door de rijksoverheid ingezet op verdergaande ambities op het gebied van schone lucht. Luchtverontreiniging behoort tot één van de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid, ook al wordt aan de Europese grenswaarden voldaan. Gemiddeld leven Nederlanders door luchtverontreiniging 9 maanden korter. Het kabinet wil samen met gemeenten en provincies een permanente verbetering van de luchtkwaliteit bewerkstelligen om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Dit krijgt zijn beslag in het Schone Lucht Akkoord (SLA). Bijgevoegd is de brief van 2 juli aan de Kamer waarin het SLA op hoofdlijnen wordt toegelicht. Het doel is om in 2030 50 % gezondheidswinst te behalen ten opzichte van 2016 door de aanpak van Nederlandse bronnen.

In de afgelopen maanden is in samenwerking tussen ministerie, provincies en gemeenten gewerkt en gerekend aan maatregelenpakketten om de beoogde gezondheidswinst te realiseren.

Begin november 2019 zullen de staatssecretaris en de gezamenlijke partijen, waaronder de gemeente Alblasterdam, het Schone Lucht Akkoord ondertekenen. Voor Alblasterdam betekent dit een bevestiging en voortzetting van ingezet beleid. De in het akkoord overeengekomen maatregelen komen overeen met (reeds genomen) maatregelen in het kader van het programma of de Duurzaamheidsagenda, of zullen worden uitgevoerd binnen de rollende agenda van het lopende actieprogramma. Dit laatste gaat om maatregelen die in regionaal verband zijn opgevoerd. Zo zal er worden ingezet op een stookalert om stoken van hout bij windstil weer te beperken. Verder omvat dit pakket het ontwikkelen van een duurzaam aanbestedingsbeleid, een duurzaam evenementenbeleid en de inzet op duurzamere stadsdistributie, -OV-concessies en leerlingenvervoer. Ook zullen er regionaal afspraken worden gemaakt over aanscherping op het gebied van handhaving en het toepassen van BBT bij bedrijven, en zal meer aandacht worden besteed aan vervoersmanagement.

Het vermelden waard is dat onze proactieve inzet op het gebied van luchtkwaliteit, maar ook de constructieve samenwerking met de provincie, voor het ministerie reden is geweest om de gemeente Alblasterdam uit te nodigen om mee te dingen naar het gastheerschap voor de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord. Een goed gelegenheid voor een stukje promotie 'waar een kleine gemeente goed in kan zijn'.

Financiën

Met het implementatieplan is ook de programmafinanciering vastgesteld. Aan het programma dragen zowel de gemeente als de provincie bij.

gemeente Alblasterdam		provincie Zuid-Holland	
Samenlevingsagenda 2017	€ 35.000,00	Bijdrage provincie 2017	€ 85.000,00
Perspectiefnota 2017	€ 25.000,00	Aanvullende bijdrage provincie 2018	€ 33.750,00
	Totaal		
Meetpunt t.l.v. Product Milieu	€ 57.000,00	luchtkwaliteitsmeters (2018)	€ 30.000,00
2017/2018/2019		Aanvullende bijdrage provincie 2019	€ 10.000,00
Begroting 2019 (communicatiecampagnes)	€ 10.000,00	bijdrage pilot fijnstofzuiger (2019)	€ 5.000,00
Begroting 2020 (meetpunt en inwonerenquête)	€ 25.000,00		€ 163.750,00
begroting 2021 (meetpunt)	€ 20.000,00		
	€ 172.000,00		

Het beschikbaar gestelde gemeentelijk budget is grotendeels in 2017 en 2018 besteed. De door de gemeente gemaakte kosten betreffen met name de inzet van communicatiebureau KR Communicatie, de inzet van OZHZ voor het uitvoeren van het lucht- en geluidonderzoek Oude Torenbrug, het uitvoeren van de eerste inwonerenquête, en een deelbijdrage aan het onderzoek met de fijnstofzuiger.

Het budget voor 2019 is ingezet/bedoeld voor het voortzetten van de bewustwordingscampagnes en gereserveerd voor de organisatie van het ondertekenevent Schone Luchtakkoord.

De personele inzet is opgevangen binnen de flexibele schil van team RO.

De financiering van het meetpunt is in het programma voorzien tot en met 2019. Verlenging tot en met 2020 tegen dezelfde jaarkosten is nog mogelijk binnen de lopende offerte. Daarna zal een nieuwe aanbesteding noodzakelijk zijn. Het meetpunt brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Alvorens over te gaan tot nieuwe opdrachtverstrekking vindt op dit moment evaluatie van het huidige meetpunt plaats op nut, noodzakelijkheid en meerwaarde. Ook alternatieven, zowel technisch als qua financiering, worden onderzocht.

De bijdrage van de provincie bestaat grotendeels uit het leveren van deskundigenondersteuning door Rebel Group, adviesbureau op het gebied van transitie management. Ten behoeve van met name de lobby A15 en ter voorbereiding van de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord heeft de provincie zowel in 2018 als in 2019 extra ondersteuning aangeboden. Verder zijn door de provincie de luchtkwaliteitsmeters gefinancierd en heeft de provincie bijgedragen aan de kosten voor de pilot met de fijnstofzuiger.

Hoe verder

Met deze tussenrapportage wordt duidelijk dat er op het gebied van de luchtkwaliteit nog veel te doen valt. Zowel lokaal in Alblasterdam, maar ook op regionaal- rijks- en Europees niveau. Overheid, burgers en bedrijven, iedereen zal zijn bijdrage moeten leveren. Het actieprogramma biedt de structuur om onze bijdrage aan de luchtkwaliteit effectief, gecoördineerd en in samenwerking te leveren. Wel is het noodzakelijk om ook in de komende jaren hiervoor budget te reserveren.

De kosten, voor zover bekend, zijn opgenomen in de lopende begroting en/of voorzien in de begrotingen voor de jaren 2021 en 2022. In de komende periode vervolgen we of willen we inzetten op:

- (Nieuwe) bewustwordingscampagnes/communicatie	begroting 2020:€ 5.000,-
- Monitoring 2020: meetpunt Dam/Ruigenhil	begroting 2020:€ 20.000,-
- 2020: Verkenning naar verdere samenwerking op lucht- en gezondheidsthema's rondom de A15 en de Drechtstedenring	PM
- 2020: Uitwerking maatregelen Schone Lucht Akkoord	PM
- Monitoring 2021: meetpunt Dam/Ruigenhil	begroting 2021:€ 20.000,-
- Monitoring 2021: 2 ^e inwonersenquête in 2021 (reservering programmabudget)	€ 5.000,-
- Communicatiecampagnes 2021	€ 5.000,-
- Uitwerking maatregelen Schone Lucht Akkoord	PM
- Monitoring 2022: meetpunt Dam/Ruigenhil	begroting 2022: € 20.000,-
- Communicatiecampagnes 2022	€ 5.000,-
- Uitwerking maatregelen Schone Lucht Akkoord	PM

In de begrotingen voor 2021 en 2022 is nog geen rekening gehouden met de voortzetting van de bewustwordingscampagnes.

De kosten voor de uitwerking en invoering van de maatregelen in het Schone Lucht Akkoord zijn op dit moment nog niet goed in te schatten. In het eerste kwartaal 2020 zal hiervoor een plan van aanpak worden opgesteld waarin kosten en tijdspad worden uitgewerkt. De uitvoeringstermijn loopt tot 2030.

Dit geldt ook voor te maken kosten voor mogelijke vervolgstappen op de pilot met de fijnstofzuiger, te plaatsen binnen een bredere samenwerking op lucht- en gezondheidsaspecten rondom de tunnel, de A15 en de Drechtstedenring.
Concrete voorstellen zullen worden overwogen binnen de ambities van de samenlevingsagenda.

De benodigde personele inzet wordt gefinancierd binnen de flexibele schil van team RO.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

de secretaris,

S. van Heeren

Bijlagen:

- 1.
- 2.
- 3.

de locoburgemeester,

P.J. Verheij

Jaarrapportage 2018 luchtkwaliteitsmetingen Alblasterdam, DCMR
Kwartaalrapportage luchtkwaliteitsmetingen 2^e kwartaal 2019, DCMR
Hoofdlijnenbrief Schone Lucht Akkoord 2^e kamer, 2 juli 2019

